Teismo praktikos rinkinys

GENERALINĖS ADVOKATĖS
ELEANOR SHARPSTON IŠVADA,
pateikta 2016 m. sausio 19 d.[1]

Byla C-361/14 P

Europos Komisija
prieš

McBride ir kt.

„Apeliacinis skundas — SESV 266 straipsnio aiškinimas — Tarybos sprendimo 97/413/EB 4 straipsnio 2 dalis — Išteklių išsaugojimo priemonės ir žuvininkystės sektoriaus restruktūrizavimas — Prašymai padidinti talpą, skirtą saugai pagerinti — Komisijos sprendimo 2003/245/EB atmesti prašymus padidinti talpą, skirtą saugai pagerinti, panaikinimas Bendrojo Teismo sprendimu — Kompetencija ir teisinis pagrindas priimti naujus sprendimus — Naujų sprendimų atmesti prašymus padidinti talpą, skirtą saugai pagerinti, panaikinimas Bendrojo Teismo sprendimu“

1. Europos Komisija teikia apeliacinį skundą dėl Bendrojo Teismo sprendimo[2], kuriuo panaikinama vienuolika 2010 m. liepos 13 d. priimtų sprendimų (toliau – 2010 m. sprendimai), kuriais Komisija (vėl) atmetė 2001 m. gruodžio 14 d. tam tikrų laivų savininkų vardu Airijos pateiktus prašymus (toliau – pirminis prašymas) padidinti leistiną jų žvejybos laivų talpą saugai pagerinti (toliau – talpos, skirtos saugai pagerinti, didinimas). Prašymai pateikti remiantis Tarybos sprendimo 97/413/EB[3] 4 straipsnio 2 dalimi.

2. Ši byla yra ilgos ir sudėtingos sagos tęsinys[4]. 2003 m. balandžio 4 d. Komisija priėmė Sprendimą 2003/245/EB[5] (toliau – pirminis sprendimas) dėl pirminio Airijos prašymo. Laivų savininkai, kurių prašymai padidinti talpą, skirtą saugai pagerinti, buvo atmesti, pareiškė Bendrajam Teismui ieškinį dėl panaikinimo – užginčijo tą sprendimą byloje *Boyle ir kt.*[6] Bendrasis Teismas panaikino pirminį sprendimą, kiek jis buvo susijęs su keliais laivais, o keturis ieškinius atmetė kaip nepriimtinus. Trijų laivų savininkams pavyko sėkmingai užginčyti tą sprendimą: Sprendimu *Flaherty ir kt.*[7] Teisingumo Teismas panaikino Bendrojo Teismo sprendimą dėl priimtinumo ir panaikino pirminį sprendimą ir dėl toje byloje nagrinėjamų laivų.

1 — Originalo kalba: anglų.

2 — Sprendimas *McBride ir kt.* / *Komisija*, T-458/10–T-467/10 ir T-471/10, EU:T:2014:249 (toliau – skundžiamas sprendimas arba Sprendimas *McBride ir kt.*).

3 — 1997 m. birželio 26 d. Tarybos sprendimas dėl Bendrijos žuvininkystės sektoriaus restruktūrizavimo tikslų ir išsamių taisyklių laikotarpiu nuo 1997 m. sausio 1 d. iki 2001 m. gruodžio 31 d., siekiant pasiekti tvarią pusiausvyrą tarp išteklių ir jų naudojimo (OL L 175, p. 27).

4 — Išsamiau žr. šios išvados 33–44 punktus.

5 — 2003 m. balandžio 4 d. Komisijos sprendimas, susijęs su Komisijos gautais prašymais nustatyti didesnius IV daugiametės orientavimo programos tikslus, siekiant pagerinti ilgesnių kaip dvylikos metrų ilgio laivų saugą, navigaciją jūroje, higieną, produktų kokybę ir darbo sąlygas (OL L 90, p. 48). To sprendimo 2 straipsniu Komisija patenkino 29 prašymus padidinti talpą konkrečiai siekiant pagerinti saugą pagal Tarybos sprendimo 97/413/EB 4 straipsnio 2 dalį ir atmetė 80 kitų tokių prašymų, įskaitant tuos, dėl kurių vėliau pradėtas teismo procesas.

6 — Sprendimas *Boyle ir kt.* / *Komisija*, T-218/03–T-240/03, EU:T:2006:159 (toliau – Sprendimas *Boyle ir kt.*).

7 — Sprendimas *Flaherty ir kt.* / *Komisija*, C-373/06 P, C-379/06 P ir C-382/06 P, EU:C:2008:230 (toliau – Sprendimas *Flaherty ir kt.*).

3. 2010 m. liepos 13 d. Komisija priėmė 2010 m. sprendimus, kad įvykdytų savo pareigas pagal SESV 266 straipsnį įgyvendinti sprendimus *Boyle ir kt.* ir *Flaherty ir kt.* Kadangi vėliau pirminio sprendimo teisinis pagrindas buvo panaikintas[8], 2010 m. sprendimai buvo priimti remiantis *ad hoc* teisiniu pagrindu. Jie buvo užginčyti Bendrajam Teismui byloje *McBride ir kt.*, o šioje byloje ir buvo priimtas skundžiamas sprendimas.

4. Bendrasis Teismas panaikino 2010 m. sprendimus. Panaikindamas tuos sprendimus, jis pabrėžė skirtumą tarp Komisijos pareigos pagal SESV 266 straipsnį ir jos kompetencijos priimti 2010 m. sprendimus. Bendrasis Teismas nusprendė, kad Komisija neturėjo reikiamos kompetencijos, todėl turėjo atmesti pirminį prašymą, kiek jis buvo susijęs su kitomis šio apeliacinio proceso šalimis.

5. Bendrojo Teismo sprendime keliami svarbūs klausimai, susiję ne tik su žvejybos sektoriumi. Kokios yra ES institucijos pareigos pagal SESV 266 straipsnį? Ar vertindamas 2010 m. sprendimų teisinį pagrindą Teisingumo Teismas turėtų taikyti principus, suformuluotus teismo praktikoje dėl Europos anglių ir plieno bendrijos (toliau – EAPB), pirmiausia sprendimuose *SP ir kt.*[9] ir *ArcelorMittal*[10]? Jeigu ne, kaip derėtų spręsti tinkamo teisinio pagrindo klausimą?

Teisinis pagrindas

Europos Sąjungos sutartis

6. Pagal ES sutarties 5 straipsnio 1 dalį Sąjungos kompetencijos ribų nustatymas grindžiamas suteikimo principu. Pagal tą principą Sąjunga veikia tik neperžengdama ribų kompetencijos, kurią, siekiant Sutartyse nustatytų tikslų, jai šiose Sutartyse suteikė valstybės narės, kaip numatyta 5 straipsnio 2 dalyje.

7. Be to, pagal ES sutarties 13 straipsnio 2 dalį kiekviena Sąjungos institucija veikia neviršydama Sutartyse jai suteiktų įgaliojimų ir laikydamasi jose nustatytų procedūrų, sąlygų ir tikslų.

Sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo

8. SESV 263 straipsnyje numatyta, kad Europos Sąjungos Teisingumo Teismas prižiūri teisėkūros procedūra priimtų teisės aktų ir institucijų, įskaitant Komisiją, priimtų teisės aktų teisėtumą.

9. SESV 264 straipsnio pirmoje pastraipoje nustatyta, kad jei ieškinys yra pagrįstas, Teisingumo Teismas atitinkamą teisės aktą paskelbia negaliojančiu.

10. Pagal SESV 266 straipsnį institucija, kurios aktas buvo paskelbtas negaliojančiu, privalo imtis būtinų priemonių Teisingumo Teismo sprendimui įvykdyti. Ši pareiga neturi įtakos nesutartiniams Sąjungos įsipareigojimams atlyginti bet kokią jos institucijų arba tarnautojų vykdant savo pareigas padarytą žalą.

8 — Žr. šios išvados 25 ir 26 punktus.

9 — Sprendimas *SP ir kt.* / *Komisija*, T-27/03, T-46/03, T-58/03, T-79/03, T-80/03, T-97/03 ir T-98/03, EU:T:2007:317 (toliau – Sprendimas *SP ir kt.*).

10 — Sprendimas *ArcelorMittal Luxembourg* / *Komisija ir Komisija* / *ArcelorMittal Luxembourg ir kt.*, C-201/09 P ir C-216/09 P, EU:C:2011:190 (toliau – Sprendimas *ArcelorMittal*).

Bendrosios žuvininkystės politikos apžvalga

11. Žvejybą ES vandenyse reglamentuojanti tvarka sudėtinga ir išsami [11]. Čia pateikiama trumpa ir neišsami santrauka, kurios vienintelis tikslas yra apžvelgti teisėkūros aplinkybes.

12. 1970 m. Taryba priėmė teisės aktą dėl bendro žuvininkystės produktų rinkos organizavimo [12]. Pati bendra žuvininkystės politika (toliau – BŽP) sukurta 1983 m. [13] Vėliau ji kelis kartus iš dalies pakeista.

13. Kai 2001 m. gruodžio 14 d. Airija pateikė pirminį prašymą, atitinkamos nuostatos buvo įtvirtintos Tarybos reglamente (EEB) Nr. 3760/92 [14]. Tuo reglamentu siekta išspręsti problemą, susijusią su didele pusiausvyros tarp valstybių narių laivynų žvejybos pajėgumų ir turimų žvejybos galimybių stoka.

14. Tuo metu galiojusi Bendrijos struktūrinė politika žvejybos sektoriuje buvo organizuojama remiantis daugiametėmis orientavimo programomis, kaip apibrėžta Tarybos reglamento (EEB) Nr. 4028/86 [15] 2 straipsnyje. Jose buvo nustatyti žvejybos laivyno mažinimo tikslai [16]. Siekiant padėti įgyvendinti struktūrinius pokyčius žvejybos sektoriuje pagal BŽP gaires, Komisija buvo įgaliota teikti finansinę pagalbą vykdant įvairias priemones, įskaitant žvejybos laivyno restruktūrizavimo, atnaujinimo ir modernizavimo priemones [17]. Būtent pagal tą politiką buvo priimtas Tarybos sprendimas 97/413, kuriuo remiantis pateiktas pirminis prašymas.

15. Tačiau XX a. dešimtojo dešimtmečio pabaigoje paaiškėjo, kad reformavus BŽP nepavyko sustabdyti žuvų išteklių mažėjimo Bendrijos vandenyse [18]. Komisija nusprendė, kad IV daugiametės orientavimo programos tikslai buvo pernelyg kuklūs. Ji pasiūlė Sprendimą 97/413 (ir IV daugiametę orientavimo programą) pratęsti vienus metus iki 2002 m. gruodžio 31 d., kad būtų pakankamai laiko laivyno politikos ateičiai apsvarstyti. Kartu Komisija pasiūlė sukurti priemones, kuriomis būtų užtikrinama, kad IV daugiametė orientavimo programa per pratęstą jos taikymo laikotarpį būtų veiksmingesnė. Viena iš tokių priemonių buvo atsisakyti galimybės didinti talpą, skirtą saugai pagerinti [19].

16. Politikos pokyčiai įgyvendinti Tarybos reglamentu (EB) Nr. 2371/2002 [20], kuriuo buvo panaikinti ir pakeisti reglamentai Nr. 101/76 ir Nr. 3760/92. Dabar padėtis reglamentuojama reglamentais (ES) Nr. 2015/812 [21] ir (ES) Nr. 1380/2013 [22].

11 — Žr. 2007–2008 m. Lordų Rūmų Europos komiteto sesijos 21 pranešimo „Bendros žuvininkystės politikos pažanga“, I tomas (LR dokumentas 146-I), įvadą.

12 — 1976 m. sausio 19 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 101/76, nustatantis bendrą žvejybos pramonės struktūrinę politiką (OL L 20, p. 19).

13 — 1983 m. sausio 25 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 170/83, nustatantis Bendrijos žvejybos išteklių išsaugojimo ir valdymo sistemą (OL L 24, p. 1).

14 — 1992 m. gruodžio 20 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 3760/92, nustatantis Bendrijos žuvininkystės ir akvakultūros sistemą (OL L 389, p. 1).

15 — 1986 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 4028/86 dėl Bendrijos priemonių, skirtų žvejybos ir akvakultūros sektoriaus struktūroms pagerinti ir pritaikyti (OL L 376, p. 7).

16 — Dėl ribotos šių priemonių sėkmės žr. Komisijos pranešimą spaudai IP-96-444.

17 — Reglamento Nr. 4028/86 1 straipsnio a punktas.

18 — Žr., pavyzdžiui, Europos Komisijai rekomendacijas teikiančių nepriklausomų ekspertų grupės 1996 m. kovo 28 d. Ataskaitą dėl ketvirtosios daugiamečių orientavimo programų kartos, vadinamą „Lassen ataskaita“.

19 — Išsamiau žr. Komisijos pasiūlymą dėl Tarybos sprendimo, kuriuo iš dalies keičiamas Tarybos sprendimas 97/413/EB dėl Bendrijos žuvininkystės sektoriaus restruktūrizavimo tikslų ir išsamių taisyklių laikotarpiu nuo 1997 m. sausio 1 d. iki 2001 m. gruodžio 31 d., siekiant pasiekti tvarią pusiausvyrą tarp išteklių ir jų naudojimo, COM(2001) 0322 galutinis (OL C 270, p. 79). Sprendimo 97/413 4 straipsnio 2 dalis panaikinta Tarybos sprendimu 2002/70/EB; žr. šios išvados 25 punktą.

20 — 2002 m. gruodžio 20 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2371/2002 dėl žuvų išteklių apsaugos ir tausojančio naudojimo pagal Bendrąją žuvininkystės politiką (OL L 358, p. 59; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 4 sk., 5 t., p. 460).

21 — 2015 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2015/812, kuriuo dėl įpareigojimo iškrauti visą laimikį iš dalies keičiami Tarybos reglamentai (EB) Nr. 850/98, (EB) Nr. 2187/2005, (EB) Nr. 1967/2006, (EB) Nr. 1098/2007, (EB) Nr. 254/2002, (EB) Nr. 2347/2002 ir (EB) Nr. 1224/2009 ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (ES) Nr. 1379/2013 ir (ES) Nr. 1380/2013 ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1434/98 (OL L 133, p. 1).

22 — 2013 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1380/2013 dėl bendros žuvininkystės politikos, kuriuo iš dalies keičiami Tarybos reglamentai (EB) Nr. 1954/2003 ir (EB) Nr. 1224/2009 bei panaikinami Tarybos reglamentai (EB) Nr. 2371/2002 ir (EB) Nr. 639/2004 bei Tarybos sprendimas 2004/585/EB (OL L 354, p. 22).

Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 3760/92

17. Reglamento Nr. 3760/92 tikslas buvo sukurti gyvųjų vandens išteklių ir akvakultūros išsaugojimo ir apsaugos sistemą [23].

18. I antraštinėje dalyje įtvirtintos naudojimosi vandenimis ir ištekliais taisyklės. 11 straipsnis yra vienintelė II antraštinės dalies („Žvejybos veiklos valdymas ir stebėsena“) nuostata. Jame nurodyta: „Atsižvelgdama į I antraštinę dalį, pagal daugiametį pagrindą pirmą kartą ne vėliau kaip 1994 m. sausio 1 d. Taryba, laikydamasi Sutarties 43 straipsnyje numatytos tvarkos, nustato Bendrijos žvejybos sektoriaus pertvarkymo tikslus ir taisykles, kad būtų pasiekta ilgalaikė išteklių ir jų gavybos pusiausvyra. Pertvarkant kiekvienu atveju atsižvelgiama į galimas ekonomines ir socialines pasekmes ir įvairių žvejybos regionų specifiką.“ III antraštinės dalies („Bendrosios nuostatos“) 17 straipsniu įsteigiamas Žuvininkystės ir akvakultūros valdymo komitetas, o 18 straipsnyje įtvirtinta tvarka, pagal kurią prieš patvirtindama įgyvendinimo priemones Komisija teikia tam komitetui svarstyti jų projektą.

Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2792/99

19. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 2792/99 [24] sukurta visų žuvininkystės sektoriaus struktūrinių priemonių struktūra. Numatyta finansinė pagalba pagal BŽP naudojantis žuvininkystės orientavimo finansine priemone (toliau – ŽOFP) [25]. 6 straipsnis susijęs su laivyno atnaujinimu ir žvejybos laivų modernizavimu. Pagal daugiametes orientavimo programas valstybės narės galėjo pagal 6 straipsnio 2 dalį prašyti padidinti talpos tikslus, be kita ko, siekdamos įgyvendinti saugos gerinimo priemones, jeigu dėl tokių priemonių nedidėtų išteklių naudojimas.

20. Pagal 9 straipsnį pagalba naudojantis ŽOFP laivynui atnaujinti ir modernizuoti galėtų būti teikiama tik kai įvykdytos tam tikros sąlygos, įskaitant nustatytąsias 6 straipsnio 2 dalyje.

Tarybos sprendimas 97/413/EB

21. Tarybos sprendimas 97/413 priimtas siekiant, be kita ko, užtikrinti Bendrijos žvejybos laivyno restruktūrizavimą ir sektoriaus, kuriam kilo didelė nuolatinio pereikvojimo grėsmė, išlikimą. Išsamios taisyklės buvo nustatytos IV daugiametėje orientavimo programoje laikotarpiui nuo 1997 m. sausio 1 d. iki 2002 m. gruodžio 31 d. [26]

22. 4 straipsnyje numatyta:

„1. Kiekvienos valstybės narės laivynas suskirstomas į segmentus atsižvelgiant į I priede nustatytus išteklius ir žvejybos būdus, taip pat į suskirstymą į segmentus, numatytą III daugiametėje orientavimo programoje, ir į skirtingą padėtį valstybėse narėse.

2. Valstybėms narėms skirtose daugiametėse orientavimo programose pajėgumų padidinimas, išskirtinai susijęs su pagerinimu saugos srityje, kiekvienu konkrečiu atveju pagrindžia laivyno segmentų didesnių tikslų nustatymą, jei dėl to nepadidėja atitinkamų laivų žvejybos pastangos.“

23 — 2 straipsnio 2 dalis. Taip pat žr. preambulės pirmą–trečią konstatuojamąsias dalis.

24 — 1999 m. gruodžio 17 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2792/99, nustatantis išsamias Bendrijos struktūrinės paramos žuvininkystės sektoriui taisykles ir tvarką (OL L 337, p. 10; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 4 sk., 4 t., p. 179).

25 — Žr. Reglamento Nr. 2792/99 1 ir 2 straipsnius.

26 — Žr. Sprendimo 97/413 1 straipsnio 1 dalį ir 2 straipsnio 1 dalį.

23. 9 straipsnio 1 dalyje reikalaujama, kad ne vėliau nei 1997 m. lapkričio 30 d. Komisija patvirtintų tam tikrų valstybių narių žvejybos laivynų 1997–2001 m. daugiametes orientavimo programas pagal Reglamentą (EB) Nr. 3699/93 [27].

24. Remiantis 10 straipsniu, Reglamento Nr. 3760/92 18 straipsnyje numatytos procedūros buvo taikomos siekiant įgyvendinti Sprendimo 97/413 nuostatas. Kai Reglamentas Nr. 3760/92 buvo panaikintas ir pakeistas Reglamentu Nr. 2371/2002 [28], Valdymo komitetas, su kuriuo Komisija buvo įpareigota konsultuotis, buvo (iš esmės) panaikintas [29].

Tarybos sprendimas 2002/70/EB

25. Tarybos sprendimas 2002/70 [30] buvo priimtas norint laimėti daugiau laiko laivyno politikai apsvarstyti. Juo buvo iš dalies pakeistas Sprendimas 97/413, o data, iki kurios kiekvienos valstybės narės žvejybos pastangas reikėjo sumažinti, pakeista į 2002 m. gruodžio 31 d. [31] Svarbiausia tai, kad Sprendimo 97/413 4 straipsnio 2 dalis buvo išbraukta ir nebetaikoma nuo 2002 m. sausio 1 d. [32]

26. Taip pat buvo iš dalies pakeistas Sprendimo 97/413 9 straipsnis. Komisija ir toliau liko atsakinga už to sprendimo tikslų ir išsamių taisyklių įgyvendinimą, bet procedūros turėjo būti vykdomos pagal Reglamento Nr. 2792/99 [33] 4 straipsnį.

Teismo praktika

27. Kadangi sprendimai *SP ir kt.* ir *ArcelorMittal* dažnai minimi apeliacinio skundo pagrinduose ir šalių pastabose, čia būtų naudinga trumpai priminti jų aplinkybes.

28. Byloje *SP ir kt.* ieškovai siekė, kad 2002 m. gruodžio 17 d. priimtas Komisijos sprendimas būtų panaikintas dėl nepakankamos kompetencijos. Nagrinėjamu sprendimu buvo nustatytos nuobaudos už EAPB sutarties pažeidimus, padarytus iki jos galiojimo pabaigos 2002 m. liepos 23 d. Preambulėje buvo nuoroda tik į EAPB sutarties 65 straipsnį [34]. Savo sprendime Bendrasis Teismas pabrėžė skirtumą tarp nuostatų, kuriomis buvo reglamentuojami procedūriniai veiksmai, kurių Komisija turėjo imtis prieš priimdama sprendimą, ir esminės EAPB sutarties nuostatos.

27 — 1993 m. gruodžio 21 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 3699/93, nustatantis reikalavimus ir tvarką dėl Bendrijos struktūrinės paramos žuvininkystės ir akvakultūros sektoriuje ir dėl jo produktų perdirbimo ir pardavimo rinkai (OL L 346, p. 1).

28 — Žr. šios išvados 16 punktą.

29 — Žr. Reglamento Nr. 2371/2002 34 ir 36 straipsnius. Todėl dalies esminio procedūrinio mechanizmo, kurį Komisija turėjo taikyti nagrinėdama pirminį prašymą, paprasčiausiai nebeliko, kai Komisija siekė vykdyti sprendimus *Boyle ir kt.* ir *Flaherty ir kt.*

30 — 2002 m. sausio 28 d. Tarybos sprendimas, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 97/413/EB dėl Bendrijos žuvininkystės sektoriaus restruktūrizavimo tikslų ir išsamių taisyklių laikotarpiu nuo 1997 m. sausio 1 d. iki 2001 m. gruodžio 31 d., siekiant pasiekti tvarią pusiausvyrą tarp išteklių ir jų naudojimo (OL L 31, p. 77) (toliau – Sprendimas 2002/70).

31 — 1 straipsnio 1 dalis.

32 — 1 straipsnio 3 dalis ir 2 straipsnis. Atsižvelgiant į datą, kurią buvo priimtas Sprendimas 2002/70 (2003 m. sausio 28 d.), išbraukimas atliktas šiek tiek atgaline data.

33 — Pats Reglamentas Nr. 2792/99 galiojo iki 2006 m. gruodžio 31 d. (žr. 2006 m. liepos 27 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1198/2006 dėl Europos žuvininkystės fondo (OL L 223, p. 1) 104 straipsnį). Tačiau nuo 2003 m. sausio 1 d. Reglamento Nr. 2792/99 4 straipsnis panaikintas Tarybos reglamento (EB) Nr. 2369/2002, iš dalies keičiančio Reglamentą (EB) Nr. 2792/99, nustatantį išsamias Bendrijos struktūrinės paramos žuvininkystės sektoriui taisykles ir tvarką (OL L 358, p. 49; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 4 sk., 5 t., p. 450), 2 straipsniu.

34 — EAPB sutarties 65 straipsnio struktūra buvo panaši į lygiavertę gerai žinomą EEB sutarties nuostatą (EEB sutarties 85 straipsnį, dabar – SESV 101 straipsnį). Taigi EAPB sutarties 65 straipsnio 1 dalimi anglių ir plieno sektoriaus įmonėms bendrojoje rinkoje draudžiama susitarti dėl veiksmų, kuriais galėtų būti užkertamas kelias konkurencijai, ji galėtų būti ribojama arba iškraipoma. Pagal 65 straipsnio 4 dalį tokie susitarimai automatiškai negaliojo, o pagal 65 straipsnio 5 dalį Komisija buvo įgaliota skirti nuobaudas už EAPB sutarties konkurencijos taisyklių pažeidimus.

29. Dėl teisės aktų tęstinumo Bendrasis Teismas priminė teismo praktiką, pagal kurią, siekiant užtikrinti teisinio saugumo principo ir teisėtų lūkesčių apsaugos principo laikymąsi, Bendrijos materialinės teisės normos turi būti aiškinamos taip, kad jos iš esmės netaikomos iki jų įsigaliojimo susiklosčiusioms situacijoms, o procedūrinės taisyklės taikytinos nedelsiant [35]. Pirma reikia išsiaiškinti, ar institucija kompetentinga priimti priemonę remdamasi konkrečia Sutarties arba antrinės teisės aktų nuostata. Paskui reikia nustatyti taikytinas materialines ir procedūrines taisykles, atsižvelgiant į teisinių taisyklių tęstinumo principus. Taigi nuostata, kuri yra priemonės teisinis pagrindas ir pagal kurią Bendrijos institucija gali ją vykdyti, turi galioti priemonės tvirtinimo metu. Kita vertus, dėl tų principų gali būti taikomos materialinės teisės nuostatos, nebegaliojančios, kai Bendrijos institucija priima nagrinėjamą priemonę. Komisija padarė prielaidą, kad ji turėjo kompetenciją imtis veiksmų pagal materialinės teisės taisyklę, įtvirtintą EAPB sutarties 65 straipsnio 1 dalyje. Tačiau Komisija suklydo, nes EAPB sutarties 65 straipsnio 4 ir 5 dalyse nustatytas teisinis pagrindas buvo baigęs galioti, kai ji priėmė savo sprendimą. Taigi Bendrasis Teismas panaikino toje byloje nagrinėtą sprendimą [36].

30. Sprendimas *ArcelorMittal* buvo susijęs su Komisijos sprendimu, priimtu remiantis EAPB sutarties 65 straipsnio 1 ir 5 dalimis, bet baigus galioti EAPB sutarčiai 2002 m. liepos 23 d. Ankstesniu sprendimu Komisija skyrė baudas 17 įmonių už dalyvavimą kainų nustatymo kartelyje plieno sektoriuje. 1999 m. kovo 11 d. Bendrasis Teismas atmetė ieškinį, kuriuo buvo prašoma panaikinti tą sprendimą, bet sumažino skirtą baudą [37]. 2003 m. spalio 2 d. Teisingumo Teismas panaikino Bendrojo Teismo sprendimą ir Komisijos sprendimą dėl vienos įmonės [38]. Tada Komisija nusprendė pradėti naują procedūrą dėl tokių pačių konkurencijos taisyklių pažeidimų, dėl kurių buvo priimtas ankstesnis sprendimas. 2006 m. lapkričio 8 d. Komisija priėmė naują sprendimą; jis pirma buvo nesėkmingai buvo užginčytas Bendrajam Teismui [39], o vėliau, pateikus apeliacinį skundą, byloje *ArcelorMittal*.

31. Teisingumo Teismas nusprendė, kad Bendrojo Teismo sprendimas nebuvo negaliojantis dėl kokios nors teisės klaidos. ES teisės aktų leidėjas neketino numatyti, kad pasibaigus EAPB sutarties galiojimui už konkurencijos taisyklių pažeidimus pagal tą Sutartį nebūtų baudžiama. Be to, Sutarčių (EAPB, EB ir SESV) tęstinumo principu užtikrinta, kad siekiant garantuoti laisvą konkurenciją Komisija vis dėlto turėtų turėti galimybę skirti nuobaudas už bet kokius pažeidimus, atitinkančius EAPB sutarties 65 straipsnio 1 dalyje išdėstytas faktines aplinkybes, nesvarbu, ar jie būtų padaryti iki arba po 2002 m. liepos 23 d. Todėl jeigu Komisija nebūtų įgaliota užtikrinti vienodo EAPB sutartyje įtvirtintų taisyklių, galiojančių ir pasibaigus tos Sutarties galiojimui, taikymo, tai prieštarautų Sutarčių tikslams, tęstinumui ir būtų nesuderinama su Europos Sąjungos teisinės tvarkos tęstinumu [40].

32. Taigi Teisingumo Teismas paliko galioti Bendrojo Teismo sprendimą nusprendęs, kad Komisijos galios skirti nagrinėjamą baudą 2006 m. buvo pagrįstos Reglamento Nr. 1/2003 [41] 23 straipsnio 2 dalimi ir kad procedūra turėjo būti vykdoma pagal tą reglamentą. Nuostata, kuri yra akto teisinis pagrindas ir leidžia Sąjungos institucijai priimti atitinkamą aktą, privalo galioti jo priėmimo metu. Be to, dėl to, kad Komisija vadovavosi Reglamentu Nr. 1/2003, EAPB sutarties teisinėje sistemoje numatytos procedūrinės garantijos įmonėms, kurios buvo proceso dėl konkurencijos taisyklių pažeidimo objektas, buvo ne apribotos, o, ko gero, išplėstos [42].

35 — Žr., pavyzdžiui, Sprendimo *Toshiba Corporation ir kt.*, C-17/10, EU:C:2012:72, 47 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką. Dėl naujo šio įsitvirtinusio principo pavyzdžio žr. Sprendimo *Komisija* / *Moravia Gas Storage*, C-596/13 P, EU:C:2015:203, 33 punktą.

36 — Sprendimo *SP ir kt.* 116–119 ir 123 punktai.

37 — Sprendimas *ARBED* / *Komisija*, T-137/94, EU:T:1999:46.

38 — Sprendimas *ARBED* / *Komisija*, C-176/99 P, EU:C:2003:524.

39 — Sprendimas *ArcelorMittal Luxembourg ir kt.* / *Komisija*, T-405/06, EU:T:2009:90.

40 — Sprendimo *ArcelorMittal* 63–66 punktai.

41 — 2002 m. gruodžio 16 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1/2003 dėl konkurencijos taisyklių, nustatytų Sutarties 81 ir 82 straipsniuose, įgyvendinimo (OL L 1, 2003, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 2 t., p. 205).

42 — Sprendimo *ArcelorMittal* 74–76 punktai.

Šios bylos aplinkybės

Pirminis sprendimas

33. 2001 m. gruodžio 14 d. Airijos valdžios institucijos pateikė pirminį prašymą Komisijai pagal Sprendimo 97/413 4 straipsnio 2 dalį siekdamos padidinti savo laivyno kompleksinio segmento [43] ir pelaginio segmento [44] pajėgumus.

34. 2003 m. balandžio 4 d. Komisija priėmė pirminį sprendimą, kuriame kaip teisinius pagrindus nurodė ir Sprendimo 97/413 4 straipsnį, ir Reglamento Nr. 2792/99 6 straipsnį. Pirminio sprendimo 2 straipsniu Komisija patenkino 29 prašymus padidinti talpą, skirtą saugai pagerinti, pagal Sprendimo 97/413 4 straipsnio 2 dalį. Tačiau ji taip pat atmetė 80 tokių prašymų, įskaitant kitų šio apeliacinio proceso šalių prašymus.

Procesas ES teismuose dėl pirminio sprendimo

35. 2003 m. birželio 13 d. keli laivų savininkai pareiškė Bendrajam Teismui ieškinius, kuriais prašė panaikinti pirminį sprendimą ir užginčijo jo galiojimą. 2006 m. birželio 13 d. Bendrasis Teismas atmetė keturis ieškinius kaip nepriimtinus: tai buvo ieškiniai, kuriuos pareiškė Thomas Flaherty, *Ocean Trawlers*, Larry Murphy ir *O'Neill Fishing Co Ltd*. Jis panaikino pirminį sprendimą dėl kitiems ieškovams priklausančių laivų remdamasis tuo, kad priimdama pirminį sprendimą Komisija pritaikė atitinkamose taisyklėse nenumatytus kriterijus ir viršijo savo įgaliojimus [45].

36. Vėliau vyko susirašinėjimas tarp tų laivų savininkų ir Komisijos aiškinantis, kokių veiksmų ketino imtis Komisija, kad įgyvendintų Bendrojo Teismo sprendimą byloje *Boyle ir kt*. Tuo laikotarpiu Komisija taip pat prašė Airijos valdžios institucijų pateikti informaciją apie nagrinėjamų laivų technines charakteristikas.

37. Be to, 2006 m. rugsėjo 5 d. Thomas Flaherty, Larry Murphy ir *Ocean Trawlers* pateikė apeliacinį skundą dėl Bendrojo Teismo sprendimo. 2008 m. balandžio 17 d. Sprendimu *Flaherty ir kt.* Teisingumo Teismas priėmė jų apeliacinį skundą ir panaikino pirminį sprendimą dėl šių šalių ir jų laivų.

38. 2008 m. balandžio 3 d. daugelis laivų savininkų pareiškė ieškinį Komisijai dėl žalos, susijusios su pirminio sprendimo panaikinimu, atlyginimo [46]. Iš pradžių Bendrasis Teismas sustabdė bylos nagrinėjimą 2009 m. gegužės 12 d. (kol Komisija pranešė Bendrajam Teismui, kad buvo priimti pakaitiniai sprendimai), tada vėl 2011 m. birželio 14 d. (kol bus priimtas Bendrojo Teismo sprendimas apeliaciniame procese) ir vėl 2014 m. spalio 22 d. (kol bus priimtas sprendimas šiame apeliaciniame procese).

43 — Šį segmentą sudaro daugeriopos paskirties laivai ir maži pakrančių laivai, taip pat vidutinio dydžio ir dideli atviros jūros laivai, kuriais žvejojamos baltosios žuvys, pelaginių rūšių žuvys ir dvigeldžiai moliuskai; žr. 2005 m. Airijos susisiekimo, jūrų ir gamtinių išteklių departamento Jūros žvejybos laivų licencijavimo tarnybos metinę ataskaitą (toliau – 2005 m. metinė ataskaita), p. 7.

44 — Šį segmentą sudaro laivai, kuriais daugiausia žvejojamos pelaginių rūšių žuvys (pirmiausia silkės, skumbrės, stauridės ir šiauriniai žydrieji merlangai); žr. 2005 m. metinę ataskaitą, taip pat p. 7.

45 — Sprendimo *Boyle ir kt*. 100–134 punktai.

46 — Sprendimas *Cavankee Fishing ir kt*., T-138/08. Tik keturi ieškovai byloje *Boyle ir kt*. (Edward Kelly, Adrian McClennaghan, Gerard Minihane ir *O'Neill Fishing Co Ltd*) nėra šio ieškinio dėl žalos atlyginimo šalys.

Ginčijami sprendimai

39. Kad įvykdytų savo pareigas pagal SESV 266 straipsnį, 2010 m. liepos 13 d. Komisija priėmė kelis sprendimus. Jais ji vėl atmetė tos laivų savininkų grupės vardu Airijos pateiktą prašymą nustatyti didesnius IV daugiametės orientavimo programos tikslus laikotarpiui nuo 1997 m. sausio 1 d. iki 2001 m. gruodžio 31 d.[47] Sprendimas C(2010) 4758 dėl Peter McBride yra reprezentatyvus 2010 m. sprendimų pavyzdys, tad apibūdindama procesą remsiuosi būtent šiuo sprendimu.

40. Trumpai tariant, Komisija pirma paprašė Airijos pateikti papildomos techninės informacijos (kurios ji, regis, negavo) apie laivą *Peadar Elaine II* ir mažesnius laivus, kuriuos jis pakeitė. Paskui, remdamasi informacija, kurią Airija pateikė apie naujus laivus, finansuojamus pagal Baltųjų žuvų žvejybos laivyno atnaujinimo programą, Komisija padarė preliminarią išvadą, kad buvo neaišku, jog talpos didinimas iš tiesų buvo susijęs vien su saugos gerinimu. Apie tą preliminarią išvadą buvo informuoti Peter McBride atstovaujantys solisitoriai.

41. Pačiame Sprendime C(2010) 4758 Komisija pirmiausia išdėstė bendrąją teisinę informaciją. Ji paaiškino, kad atsižvelgiant į Teisingumo Teismo sprendimą, kuriuo buvo panaikintas pirminis sprendimas, reikėjo priimti naują sprendimą dėl laivo *Peadar Elaine II*, ir pridūrė: „Kadangi Tarybos sprendimo 97/413/EB 4 straipsnio 2 dalis buvo išbraukta Tarybos sprendimo 2002/70 1 straipsniu ir nebuvo pakeista atitinkama nuostata, šiam naujam sprendimui nebėra konkretaus teisinio pagrindo. Todėl Komisija turi priimti [*ad hoc*] sprendimą taikydama materialinės teisės normas, kurios galiojo tuo metu, kai buvo gautas prašymas.“ Vėliau Komisija patvirtino savo preliminarią išvadą konstatuodama, kad „nusprendė atmesti prašymą nustatyti didesnį [IV daugiametės orientavimo programos] tikslą, susijusį su Airijos laivyno kompleksiniu segmentu ir konkrečiai laivu *Peadar Elaine II*“.

Skundžiamo sprendimo santrauka

42. 2010 m. rugsėjo 27 ir 28 d. laivų savininkai pagal SESV 263 straipsnį pareiškė ieškinius Bendrajam Teismui[48]. Jie prašė Bendrojo Teismo panaikinti 2010 m. sprendimus ir priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas.

43. Ieškiniams dėl panaikinimo pagrįsti buvo pateikti šeši pagrindai: i) Komisija turėjo aiškius įgaliojimus priimti pirminį sprendimą pagal Sprendimo 97/413 4 straipsnio 2 dalį, o ne *ad hoc* pagrindu; ii) esminių procedūrinių reikalavimų pažeidimas; iii) klaidingas Sprendimo 97/413 4 straipsnio 2 dalies aiškinimas; iv) akivaizdi klaida taikant tą nuostatą; v) gero administravimo principo pažeidimas; vi) vienodo požiūrio principo pažeidimas.

44. Bendrasis Teismas išnagrinėjo tik pirmąjį skundo pagrindą, dėl kurio, kaip jis manė, akivaizdžiai kilo klausimas dėl Komisijos kompetencijos vertinti pirminį prašymą padidinti talpą, skirtą saugai pagerinti, ir priimti 2010 m. sprendimus. Jis padarė išvadą, kad tai bylai svarbiu metu nebuvo galiojančio teisinio pagrindo priimti tuos sprendimus ir kad Komisija neturėjo kompetencijos imtis veiksmų. Taip buvo patvirtintas pirmasis skundo pagrindas ir 2010 m. sprendimai buvo panaikinti.

47 — Šie sprendimai yra C(2010) 4758, C(2010) 4748, C(2010) 4757, C(2010) 4751, C(2010) 4764, C(2010) 4750, C(2010) 4761, C(2010) 4767, C(2010) 4754, C(2010) 4753 ir C(2010) 4752, priimti 2010 m. liepos 13 d. (toliau kartu – ginčijami sprendimai). Komisija priėmė vieną teigiamą sprendimą dėl laivo, kuris nepriklauso nė vienai iš kitų šio apeliacinio proceso šalių.

48 — Laivų savininkai: Peter McBride (T-458/10), Hugh McBride (T-459/10), *Mullglen Ltd* (T-460/10), Cathal Boyle (T-461/10), Thomas Flaherty (T-462/10), *Ocean Trawlers Ltd* (T-463/10), Patrick Fitzpatrick (T-464/10), Eamon McHugh (T-465/10), Eugene Hannigan (T-466/10), Larry Murphy (T-467/10) ir Brendan Gill (T-471/10). Prašymus tuo metu taip pat buvo pateikę dar penki laivų savininkai: Joseph Doherty (T-468/10), Padraigh Conneely (T-469/10), Eileen Oglesby (T-470/10), *Cavankee Fishing Co Ltd* (T-472/10) ir Noel McGing (T-473/10). Tačiau Bendrasis Teismas nusprendė, kad tie ieškiniai buvo nepriimtini. Žr. šios išvados 105 ir 106 punktus.

45. 2014 m. liepos 25 d. Komisija pateikė apeliacinį skundą dėl to sprendimo. 2015 m. rugsėjo 1 d. vykusiame posėdyje ir Komisija, ir kitos apeliacinio proceso šalys pateikė žodines pastabas.

Komisijos apeliacinis skundas

46. Komisija nurodo du apeliacinio skundo pagrindus. Pirmiausia ji teigia, kad Bendrasis Teismas klaidingai aiškino ir taikė SESV 266 straipsnį kartu su SESV 263 straipsniu. Komisija tvirtina, kad Sprendimo 97/413 4 straipsnio 2 dalį reikėtų aiškinti kaip vis dar suteikiančią jai įgaliojimus priimti sprendimus dėl pirminio prašymo iš esmės. Bendrasis Teismas padarė šias teisės klaidas: i) nepritaikė principų, kuriais pagrįsti sprendimai *SP ir kt.* ir *ArcelorMittal*; ii) klaidingai pritaikė veiksmingumo principą, įgaliojimų suteikimo principą ir teisinės tvarkos tęstinumo, laikino teisės taikymo, teisinio saugumo, teisėtų lūkesčių ir teisės normų tęstinumo principus.

47. Antra, Bendrasis Teismas pažeidė Statuto 36 straipsnį ir Procedūros reglamento 81 straipsnį. Jis nesugebėjo tinkamai pagrįsti savo sprendimo, pirmiausia dėl Komisijos argumentų, kuriais atsižvelgiama į sprendimus *SP ir kt.* ir *ArcelorMittal*, kad būtų galima taikyti materialinės teisės normas, įtvirtintas Sprendimo 97/413 4 straipsnio 2 dalyje, nepaisant to, kad ta priemonė jau buvo panaikinta.

Pirmasis apeliacinio skundo pagrindas

Svarbių skundžiamo sprendimo punktų santrauka

48. Pagal ES sutarties 5 straipsnį Sąjungos kompetencijos ribų nustatymas grindžiamas suteikimo principu. Pagal ES sutarties 13 straipsnio 2 dalį kiekviena Sąjungos institucija veikia neviršydama Sutartyse jai suteiktų įgaliojimų ir laikydamasi jose nustatytų procedūrų, sąlygų ir tikslų. Institucijos turi tik joms suteiktus įgaliojimus. Todėl ES aktų preambulėse daroma nuoroda į teisinį pagrindą, pagal kurį tam tikra institucija gali imtis veiksmų tam tikroje srityje. Todėl tinkamo teisinio pagrindo pasirinkimas yra konstitucinės svarbos klausimas [49]. Be to, klausimas, ar ginčijamo akto autorė kompetentinga, yra viešosios tvarkos klausimas, kurį savo iniciatyva turi kelti ES teismas, net jeigu jo nekelia nė viena proceso šalis [50].

49. Pagal teisinio saugumo principą reikalaujama, jog bet kurio akto, kuriuo sukeliama teisinių pasekmių, privalomoji galia būtų pagrįsta ES teisės nuostata, kuria aktui suteikiama teisinė forma ir kuri turi būti aiškiai nurodyta kaip teisinis pagrindas. Vadinasi, teisinis pagrindas turi galioti tuo metu, kai priimamas aktas [51].

50. Kadangi ir Sprendimas 97/413, ir Reglamentas Nr. 2792/99 buvo panaikinti prieš priimant 2010 m. sprendimus, konsultacijų su Žuvininkystės sektoriaus valdymo komitetu procedūra negalėjo būti taikoma. Nebuvo jokių nuostatų, net pereinamojo laikotarpio, kad Komisija galėtų iš naujo nagrinėti pirminį prašymą. Todėl teisinio pagrindo nebuvo, ir Komisija nebuvo įgaliota priimti tų sprendimų [52].

51. Nors laivų savininkai teisingai teigė, jog Komisija nebuvo kompetentinga priimti 2010 m. sprendimų *ad hoc* pagrindu, jie nebuvo teisūs tvirtindami, kad egzistavo tinkamas teisinis pagrindas. Pirma, sprendimuose *ArcelorMittal* ir *SP ir kt.* įtvirtinti principai buvo taikomi bendrai. Antra, nuostatos, kurios buvo taikomos 2001 m. gruodžio 14 d., kai Airijos valdžios institucijos pateikė

49 — Skundžiamo sprendimo 22–25 punktai.

50 — Skundžiamo sprendimo 28 punktas.

51 — Skundžiamo sprendimo 26 ir 27 punktai.

52 — Skundžiamo sprendimo 30–36 punktai.

pirminį prašymą, nebegaliojo, kai buvo priimti 2010 m. sprendimai. Trečia, tuo, kad Komisija veikė neteisėtai, kai buvo priimtas pirminis sprendimas, negalima pateisinti tolesnio jos įgaliojimų viršijimo priimant 2010 m. sprendimus. Ketvirta, atsižvelgiant į laivų skaičių, dėl kurio buvo pateiktas pirminis prašymas, ir į Komisijos pareigą elgtis apdairiai, jos negalima kritikuoti dėl to, kad nepriėmė sprendimo prieš baigiant galioti IV daugiametei orientavimo programai 2001 m. gruodžio 31 d.[53].

52. Šiuo požiūriu ES teisės aktų leidėjas nenumatė jokių pereinamojo laikotarpio nuostatų, pagal kurias Komisija turėtų teisę nagrinėti pajėgumų didinimo prašymus, kuriuos ji gavo prieš baigiant galioti tokius įgaliojimus jai suteikiančioms nuostatoms arba prieš jas panaikinant, ir priimti sprendimus dėl tų prašymų. Nors tokių pereinamojo laikotarpio nuostatų nebuvimas gali būti nepalankus individualiems asmenims, dėl to negalima būtų panaikinti įgaliojimų suteikimo principo, aiškiai įtvirtinto Sutartyje. Antraip Bendrasis Teismas peržengtų Sutartimi jam suteiktų įgaliojimų ribas[54].

53. Galiausiai, Teisingumo Teismui panaikinus institucijos aktą, nors pagal SESV 266 straipsnį ta institucija turi pareigą imtis veiksmų, pati ši nuostata nėra kompetencijos šaltinis. Šiuo atveju Komisija pagal SESV 266 straipsnį turėjo imtis būtinų priemonių, kad įvykdytų sprendimus *Boyle ir kt.* ir *Flaherty ir kt.*, bet neturėjo tam reikiamos kompetencijos. Tokioje situacijoje Komisija turėjo atmesti prašymus dėl nepakankamos savo kompetencijos. Tačiau tuo nepažeidžiama laivų savininkų teisė pareikšti ieškinį Europos Sąjungai dėl žalos atlyginimo, nes nebuvo pereinamojo laikotarpio nuostatų, pagal kurias Komisija būtų galėjusi priimti sprendimą dėl pirminio Airijos valdžios institucijų prašymo[55].

Komisijos apeliacinio skundo pagrindo santrauka

54. Komisija skundžiasi, kad dėl skundžiamo sprendimo kilo sunkumų ES institucijoms, laivų savininkams ir ES teisinės tvarkos veiksmingumui.

55. Grįsdama pirmąjį apeliacinio skundo pagrindą, Komisija pateikia septynis argumentus: i) SESV 266 straipsniu nustatyta institucijos, kurios teisės aktas panaikintas, pareiga; ii) ta pareiga turi derėti su kitais principais, kaip antai teisinio saugumo; iii) šiuo atveju ji taikė tuos pačius principus, kokie buvo taikomi sprendimuose *SP ir kt.* ir *ArcelorMittal*; iv) minėta teismo praktika pagrįsta bendraisiais ES teisės principais; v) Bendrasis Teismas suklydo taikydamas teisinio saugumo principą ir nepripažindamas, kad teisinis pagrindas gali būti numanomas; vi) SESV 266 straipsniu neatkuriamas teisinis pagrindas; vii) klaidingai aiškindamas SESV 266 straipsnį, Bendrasis Teismas pakenkė panaikinimo priemonės pagal SESV 263 straipsnį veiksmingumui ir nesugebėjo tinkamai pritaikyti kitų teisės principų.

Atsiliepimo į apeliacinį skundą santrauka

56. Kitos apeliacinio proceso šalys pritaria, kad SESV 266 straipsniu nustatyta Komisijos pareiga imtis veiksmų ir kad ta pareiga turi derėti su kitais ES teisės principais, kaip antai teisinio saugumo. Tačiau negalima tikėtis, kad šiais principais būtų atkurtas anksčiau panaikintas teisinis pagrindas. Bendrasis Teismas teisingai teigė, kad akto teisinis pagrindas turi galioti tuo metu, kai tas aktas priimamas, ir kad procedūrinės taisyklės paprastai laikomos taikytinomis nuo jų įsigaliojimo. Šioje byloje padėtis skiriasi nuo aplinkybių bylose *SP ir kt.* ir *ArcelorMittal*.

53 — Skundžiamo sprendimo 37–42 punktai.

54 — Skundžiamo sprendimo 43 punktas.

55 — Skundžiamo sprendimo 44 ir 45 punktai.

57. Iš tiesų, Komisijos pozicija verčia abejoti pirminio sprendimo galiojimu. Tai turi neigiamų pasekmių prašymams, kurie buvo patvirtinti. Dėl teisėtų lūkesčių principo Komisija negali atšaukti teigiamų sprendimų padidinti talpą, skirtą saugai pagerinti.

58. Taigi kitos apeliacinio proceso šalys teigia, kad šį apeliacinio skundo pagrindą reikėtų atmesti. Bendrajame Teisme jos teigė, jog Sprendimo 97/413 4 straipsnio 2 dalyje nustatytas konkretus teisinis pagrindas, kad Komisija imtųsi veiksmų, ir tas argumentas šiame apeliaciniame procese teikiamas kaip alternatyvus. Be to, jeigu Teisingumo Teismas nuspręstų, kad Komisija galėjo priimti *ad hoc* sprendimus nesuteikdama procedūrinių garantijų, numatytų Sprendime 97/413, reikalavimai dėl panaikinimo turėtų būti perduoti Bendrajam Teismui, kad dėl apeliacinio skundo antrojo–šeštojo pagrindų sprendimas būtų priimtas pirmojoje instancijoje, nes tie pagrindai dar neišnagrinėti ir nenustatyta jokių faktinių aplinkybių[56]. Priimdama sprendimus *ad hoc* Komisija pažeidė kitų apeliacinio proceso šalių teisėtus lūkesčius, kad jų prašymai bus išnagrinėti remiantis materialinės teisės normomis ir suteikiant Sprendime 97/413 numatytas procedūrines garantijas.

Pirmojo apeliacinio skundo pagrindo vertinimas

Preliminarios pastabos

59. Kai Airijos valdžios institucijos pateikė pirminį prašymą, Komisija buvo kompetentinga imtis veiksmų pagal Sprendimo 97/413[57] 4 straipsnio 2 dalį *ir* pagal 9 straipsnį.

60. Kai 2002 m. sausio 1 d. įsigaliojo Sprendimas 2002/70, Komisija nebebuvo kompetentinga nagrinėti tokių prašymų. Nors esminis IV daugiametės orientavimo programos poveikis buvo pratęstas iki 2002 m. gruodžio 31 d. ir Komisijos pareigos pagal 9 straipsnį liko galioti[58], nuostata, pagal kurią buvo galima leisti *padidinti talpą, skirtą saugai pagerinti* (4 straipsnio 2 dalis), buvo išbraukta. Nebuvo patvirtinta jokių naujų taisyklių, pagal kurias Komisijai būtų buvusi suteikta kompetencija priimti tokius sprendimus, ir nebuvo jokių pereinamojo laikotarpio nuostatų, pagal kurias ji būtų galėjusi nagrinėti pateiktus prašymus.

61. Tiems laivų savininkams, dėl kurių buvo priimti teigiami sprendimai arba dėl kurių priimti sprendimai buvo galutiniai, neturėjo įtakos tai, kad Sprendimo 97/413 4 straipsnio 2 dalis buvo panaikinta[59]. Faktas, kad teisinis pagrindas išnyko, turėjo įtakos tik tiems laivų savininkams, dėl kurių buvo priimti neigiami sprendimai ir kurie užginčijo pirminį sprendimą procese dėl sprendimo panaikinimo.

62. Klausimas dėl galimo teisinio pagrindo nebuvimo bylose *Boyle ir kt.* arba *Flaherty ir kt.* nebuvo keliamas. Vis dėlto neginčijama, kad kai buvo priimtas pirminis sprendimas arba 2010 m. sprendimai, nebuvo jokių galiojusių nuostatų, kuriomis būtų aiškiai nustatytas teisinis pagrindas Komisijai priimti sprendimą dėl pirminio prašymo.

56 — Žr. šios išvados 43 ir 44 punktus.

57 — Pirminio sprendimo preambulėje kaip teisinis pagrindas nurodyta Reglamento Nr. 2792/99 6 straipsnio 2 dalis. Tačiau joje buvo numatytos sąlygos, kurios buvo taikomos, kai valstybės narės prašė finansinės paramos iš ŽOFP pagal 9 straipsnio 1 dalį laivynui atnaujinti ir žvejybos laivams modernizuoti. Pirminis prašymas buvo susijęs su *individualiais* prašymais padidinti talpą, skirtą saugai pagerinti. Kaip suprantu, Airija iš esmės išnagrinėjo tuos prašymus ir perdavė juos Komisijai. Atsižvelgdama į šias aplinkybes, manau, kad Reglamento Nr. 2792/99 6 straipsnio 2 dalis šioje byloje nesvarbi.

58 — Sprendimo 97/413 9 straipsnio tekstas buvo iš dalies pakeistas Sprendimo 2002/70 1 straipsnio 5 dalimi. Pagal tą iš dalies pakeistą nuostatą Komisija nebuvo įpareigota įgyvendinti taisyklių, susijusių su talpa, skirta saugai pagerinti, remdamasi Sprendimo 97/413 4 straipsnio 2 dalimi. Žr. šios išvados 33 išnašą.

59 — Taip pat žr. Sprendimo *Komisija / AssiDomän Kraft Products ir kt.*, C-310/97 P, EU:C:1999:407, 57 punktą.

SESV 266 straipsnis

63. Kalbant apie Sutarties nuostatas dėl teisminės peržiūros, SESV 264 ir 266 straipsniuose išvardytos sėkmingo prašymo pasekmės. Bendrasis Teismas paskelbė pirminį sprendimą negaliojančiu *ab initio* pagal SESV 264 straipsnį ir dėl to laivų savininkai ir Komisija atsidūrė tokioje pačioje padėtyje, kaip ir iki to sprendimo priėmimo.

64. Kad įvykdytų sprendimus *Boyle ir kt.* ir *Flaherty ir kt.*, Komisija privalėjo atsižvelgti ne tik į sprendimo rezoliucinę dalį, bet ir į motyvus, kuriais remiantis priimtas tas sprendimas ir kurie yra būtinas sprendimo pagrindas, nes motyvai būtini, kad būtų tiksliai nustatyta rezoliucinėje dalyje išdėstyta sprendimo esmė. Būtent šiuose motyvuose tiksliai nurodoma nuostata, kuri laikoma neteisėta, ir tiksliai atskleidžiamos priežastys, dėl kurių rezoliucinėje dalyje pripažintas jos neteisėtumas ir į kurias atitinkama institucija turi atsižvelgti keisdama panaikintą aktą [60].

65. Skundžiamo sprendimo 28 punkte Bendrasis Teismas teisingai nurodo, kad kompetencijos klausimą turi kelti teismas savo iniciatyva, net kai nė viena šalis to neprašo [61]. Toliau Bendrasis Teismas nurodė, kad nebuvo jokių nuo 2003 m. sausio 1 d. galiojusių pirminės arba antrinės teisės nuostatų, kuriomis Komisija būtų įgaliota priimti sprendimą dėl pirminio prašymo arba dėl prašymų, pateiktų priėmus sprendimus *Boyle ir kt.* ir *Flaherty ir kt.* [62] Aišku, jog Bendrasis Teismas padarė teisingą išvadą, kad Sprendimas 97/413 buvo baigęs galioti ir nebuvo priimta jokių pereinamojo laikotarpio priemonių. Taigi tuo metu galiojusiais žvejybą reglamentuojančiais ES teisės aktais Komisija nebuvo įgaliota priimti ginčijamų sprendimų.

66. Vėliau vertindamas laivo savininko pastabas, Bendrasis Teismas apsvarstė, ar Komisija buvo įgaliota priimti sprendimą pagal patį SESV 266 straipsnį. Jis nurodė, kad pats SESV 266 straipsnis nėra Komisijos kompetencijos šaltinis. Bet koks kitoks aiškinimas prieštarautų įgaliojimų suteikimo principui, įtvirtintam ES sutarties 13 straipsnio 2 dalyje: pareigą veikti reikėtų atskirti nuo kompetencijos veikti, o šios dvi sąvokos viena kitai neprieštarauja. Pritariu šiam požiūriui. Man taip pat atrodo, kad Bendrasis Teismas padarė numanomą išvadą, jog SESV 266 straipsniu nebuvo atkurtas teisinis pagrindas, anksčiau įtvirtintas Sprendimo 97/413 4 straipsnio 2 dalyje.

67. Tačiau savo sprendimo 44 punkto priešpaskutiniame ir paskutiniame sakiniuose Bendrasis Teismas konstatavo:

„Šiuo atveju Komisija pagal SESV 266 straipsnį turėjo imtis būtinų priemonių, kad įvykdytų sprendimus *Boyle ir kt.* ir *Flaherty ir kt.*, bet neturėjo tam reikiamos kompetencijos. Tokioje situacijoje Komisija dėl nepakankamos kompetencijos turi atmesti pareiškėjų prašymą.“

68. Ši formuluotė dviprasmiška ir tam tikra prasme netiksli.

69. Frazė „<...> bet neturėjo tam reikiamos kompetencijos“ nepakankamai aiški ir tiksli. Ją galima suprasti kaip reiškiančią, jog Komisija nebuvo kompetentinga imtis jokių būtinų priemonių, kad įvykdytų savo pareigas pagal SESV 266 straipsnį. Tai būtų akivaizdžiai klaidinga.

60 — Sprendimo *Asteris ir kt.* / *Komisija* sujungtose bylose 97, 193, 99 ir 215/86, EU:C:1988:199, 27 punktas.

61 — Sprendimo *Salzgitter* / *Komisija*, C-210/98, EU:C:2000:397, 56 punktas.

62 — Skundžiamo sprendimo 30–37 punktai.

70. Žodžiai „privalo imtis būtinų priemonių“ SESV 266 straipsnyje nereiškia, jog atitinkama institucija gali tik svarstyti, ar ji turėtų priimti aktą, kad įvykdytų sprendimą [63]. Tai neatitiktų Teisingumo Teismo praktikos; pagal SESV 266 straipsnį atitinkama institucija gali savo nuožiūra rinktis įmanomas priemones, o kai sprendimą, kuriuo panaikinama priemonė, įvykdyti itin sunku, atitinkama institucija gali įvykdyti šią pareigą įvertindama, ar gali pasiūlyti tinkamą žalos atlyginimą asmeniui, kuris nukentėjo dėl sprendimo panaikinimo [64]. Nors panaikinus neteisėtą aktą atitinkama institucija dažnai priima naują aktą, kuris nebebūtų neteisėtas, kaip nustatė Teisingumo Teismas, tai nėra vienintelis galimas būdas įvykdyti teismo sprendimą.

71. Mano nuomone, teigdamas, kad „Komisija turėjo atmesti pareiškėjų prašymą“, Bendrasis Teismas taip pat padarė klaidą. Pirma, Komisija vykdė pareigą veikti savo nuožiūra, kai vertino pirminį prašymą atsižvelgdama į sprendimus *Boyle ir kt.* ir *Flaherty ir kt.* Antra, kadangi pirminį prašymą pateikė Airijos valdžios institucijos laivų savininkų vardu, formaliai būtų neteisinga tą prašymą vadinti pareiškėjų prašymu.

72. Skundžiamo sprendimo 45 punkte Bendrasis Teismas nurodė, kad laivų savininkai turėjo teisę pareikšti ieškinį Europos Sąjungai dėl žalos atlyginimo, nes jeigu būtų buvę pereinamojo laikotarpio priemonių, Komisija būtų galėjusi priimti sprendimą. Man atrodo, kad šis aspektas nėra svarbus nustatant Komisijos pareigų pagal SESV 266 straipsnį pobūdį.

73. Reikėtų pridurti, kad pareikšti ieškinį dėl žalos atlyginimo būtų nelengva. Pareiškėjui (šiuo atveju – laivų savininkams) tektų pareiga įrodyti: i) neteisėtą elgesį; ii) nuostolius; iii) priežastinį ryšį [65]. Nors pereinamojo laikotarpio nuostatų nebuvimas galėtų būti laikomas neteisėtu elgesiu, tai nebūtinai vienintelis pagrindas, kuriuo remiantis galima pareikšti ieškinį dėl žalos atlyginimo. Be to, vis tiek reikėtų nustatyti, kad dėl tokio elgesio atsirado nuostolių [66].

74. Tačiau, regis, skundžiamo sprendimo 44 punktą galima aiškinti ir taip, kad jis būtų suderinamas su SESV 266 straipsniu. Žodžius „<...> bet neturėjo tam reikiamos kompetencijos“ priešpaskutiniame sakinyje taip pat galima suprasti kaip reiškiančius, kad Komisija *nebuvo įgaliota priimti ginčijamų sprendimų*. Manau, kad tai tikriausiai ir ketino pasakyti Bendrasis Teismas, ir teiginys tinkamai atspindi teisinę padėtį.

75. Ar Bendrojo Teismo sprendimo 44 punkto formuluotės dviprasmiškumą galima laikyti teisės klaida, dėl kurios tas sprendimas turėtų būti panaikintas?

76. Mano nuomone – ne.

77. Bendrasis Teismas neatmetė galimybės, jog Komisija galėtų imtis kitų priemonių, nesusijusių su naujų sprendimų priėmimu, kad įvykdytų Sprendimą *Boyle ir kt.* Apeliaciniame skunde Komisija irgi neteigė, kad Bendrojo Teismo sprendimas turėtų būti aiškinamas taip. Todėl nemanau, kad skundžiamas sprendimas neatitinka SESV 263 straipsnio, nes dėl jo atsiranda turimų teisių gynimo priemonių spragų.

63 — Be to, SESV 266 straipsnis aiškinamas bendrai. Taigi jis apima ir pareigą panaikinti pažeidimą per pagrįstą laiką; žr. Sprendimo *Parlamentas* / *Taryba*, C-21/94, EU:C:1995:220, 33 punktą. Tam gali reikėti panaikinti negaliojančiu laikomą aktą. Taip pat gali reikėti, kad atitinkama institucija nepriimtų identiškos priemonės; žr. Sprendimo *Interporc* / *Komisija*, C-41/00 P, EU:C:2003:125, 29 punktą.

64 — Sprendimo *Könecke Fleischwarenfabrik* / *Komisija*, 76/79, EU:C:1980:68, 13–15 punktai; taip pat žr. Sprendimo *Parlamentas* / *Meskens*, C-412/92 P, EU:C:1994:308, 28 punktą. Bendrasis Teismas laikėsi šio požiūrio Sprendimo *Komisija* / *Moschonaki*, T-476/11 P, EU:T:2013:557, 39 punkte.

65 — Generalinio advokato F. G. Jacobs išvados byloje *Komisija* / *Jégo-Quéré*, C-263/02, EU:C:2003:410, 44 punktas. Ieškiniu dėl žalos atlyginimo užtikrinama teisė kreiptis į teismą, bet tai nėra teisminės peržiūros sistemos dalis ir faktas, kad ieškinys gali būti atmestas, nereiškia, jog atitinkamam asmeniui nesuteikiama veiksminga teisminė apsauga. Žr., pavyzdžiui, Sprendimo *Reynolds Tobacco ir kt.* / *Komisija*, C-131/03 P, EU:C:2006:541, 82–84 punktus.

66 — Ieškinys dėl žalos atlyginimo byloje *Cavankee Fishing ir kt.* / *Komisija*, T-138/08, grindžiamas pirminio sprendimo 2 straipsniu. Ieškovai teigia, kad Bendrojo Teismo sprendime *Boyle ir kt.* padaryta teisės klaida. Jie teigia, jog patyrė nuostolių, i) nes privalėjo įsigyti saugai pagerinti skirtą talpą rinkoje, kad pakeistų Komisijos nesuteiktą talpą; ii) kai kurie ieškovai neteko žvejybos dienų jūroje. Ieškovai teigia, kad tarp Komisijos atsisakymo patenkinti prašymą ir jų patirtų nuostolių yra tiesioginis priežastinis ryšys.

78. Galiausiai, nors paskutinis 44 punkto sakinys teisiškai neteisingas, pagal nusistovėjusią teismo praktiką, kai iš Bendrojo Teismo sprendimo pagrindų matyti, kad buvo padarytas ES teisės pažeidimas, bet sprendimo rezoliucinė dalis tinkamai pagrįsta dėl kitų teisinių priežasčių, apeliacinį skundą derėtų atmesti [67]. Man atrodo, kad šis principas taikomas ir šiuo atveju.

79. Kadangi i) Bendrojo Teismo argumentus skundžiamo sprendimo 44 punkte galima aiškinti kaip suderinamus su Sutartimi ir ii) jo sprendimas tinkamai pagrįstas, nes priimdama 2010 m. sprendimus Komisija viršijo savo įgaliojimus, darau išvadą, jog Bendrasis Teismas nepadarė klaidos aiškindamas SESV 266 straipsnį.

Pareigos pagal SESV 266 straipsnį ir bendrieji teisės principai

80. Komisija teigia, kad buvo kompetentinga priimti 2010 m. sprendimus, nes turėjo tam pakankamus įgaliojimus. Kadangi 2010 m. liepos 13 d., kai buvo priimti tie sprendimai, negaliojo nei Sprendimas 97/413, nei Reglamento Nr. 2792/99 6 straipsnis, ji negalėjo konsultuotis su Žuvininkystės valdymo komitetu. Bendrasis Teismas suklydo nesugebėdamas suderinti pareigos veikti pagal SESV 266 straipsnį su bendraisiais ES teisės principais, pirmiausia su teisinio saugumo principu.

81. Komisija tvirtina, jog iš sprendimų *SP ir kt.* ir *ArcelorMittal* matyti, kad ankstesnės materialinės teisės normos taikomos praeities situacijoms, o procedūrinės taisyklės taikomos tik jų galiojimo metu. Todėl Komisija turėjo teisę naudotis *ad hoc* procedūra, ir Žuvininkystės valdymo komitetas nebūtinai turėjo nagrinėti 2010 m. sprendimus. Kitos apeliacinio proceso šalys nepritaria šiam požiūriui.

82. Komisijos argumentai man nepriimtini.

83. Mano nuomone, Sprendime *SP ir kt.* išryškėja su Komisijos požiūriu susiję sunkumai.

84. Tuo atveju pasibaigus galioti EAPB sutarčiai sklandžiai pereita prie EB sutarties (o vėliau SESV) konkurencijos taisyklių. Tai įvyko savaime pagal teisės normų tęstinumo principą [68]. Šiuo atveju, iš esmės pasikeitus BŽP krypčiai, Reglamentu Nr. 2371/2002 buvo tiesiog panaikinta IV daugiametės orientavimo programos tvarka [69]. Todėl nebuvo lygiaverčių materialinės teisės normų, kuriomis būtų buvusi pakeista Sprendimo 97/413 4 straipsnio 2 dalis ir pagal kurias Komisija būtų galėjusi leisti padidinti talpą, skirtą saugai pagerinti.

85. Sprendime *SP ir kt.* Bendrasis Teismas vadovavosi nusistovėjusia teismo praktika, pagal kurią materialinės teisės normos (kurios paprastai netaikomos atgaline data siekiant laikytis teisinio saugumo ir teisėtų lūkesčių principų) atskiriamos nuo procedūrinių taisyklių (taikomų nedelsiant) [70]. Tačiau svarbu ir tai, kad jame buvo pabrėžta, jog ES institucija pirmiausia turi turėti būtinus *vires*, kad apskritai galėtų veikti. Jame nurodyta: „Reikėtų pažymėti, kad šiuo požiūriu priemonės teisinį pagrindą sudaranti nuostata, kuria Bendrijos institucija įgaliojama priimti atitinkamą priemonę, turi galioti priemonės priėmimo metu <...>. O dėl teisinių taisyklių tęstinumo principų gali būti taikomos materialinės teisės nuostatos, nebegaliojančios, kai Bendrijos institucija priima nagrinėjamą priemonę.“ [71]

67 — Sprendimo *Salzgitter* / *Komisija*, C-210/98, EU:C:2000:397, 58 punktas; taip pat žr. Sprendimo *ThyssenKrupp Nirosta* / *Komisija*, C-352/09 P, EU:C:2011:191, 136 punktą.

68 — Sprendimo *SP ir kt.* 109 punktas.

69 — Žr. šios išvados 16 punktą.

70 — Sprendimo *SP ir kt.* 116 punktas.

71 — Sprendimo *SP ir kt.* 118 punktas.

86. Todėl pirmiausia reikia nustatyti, ar ES institucija kompetentinga veikti ir, jeigu taip, pagal kokią konkrečią ES teisės nuostatą. Tik tada galima nustatyti konkrečias materialinės teisės normas ir procedūrines taisykles, kuriomis reglamentuojami tos institucijos veiksmai. Tačiau jeigu tuo metu, kai ES institucija siekia priimti tam tikrą sprendimą, nėra galiojančio teisinio pagrindo, negalima vadovautis teisinių taisyklių tęstinumo principais ir taikyti materialinių teisės nuostatų, kuriomis anksčiau buvo grindžiami ankstesni veiksmai [72]. Tai klasikinis požiūris.

87. Šiuo atveju remiantis tokia analize, jeigu Sprendimo 97/413 4 straipsnio 2 dalis būtų likusi galioti *arba* būtų buvusi pakeista panašia nuostata (arba būtų buvusi patvirtinta pereinamojo laikotarpio tvarka, pagal kurią būtų suteikiami nepertraukiami *vires* nagrinėti teikiamus prašymus), Komisija būtų išlikusi kompetentinga priimti sprendimą dėl pirminio prašymo ir, panaikinus pirminį sprendimą atsižvelgiant į sprendimus *Boyle ir kt.* ir *Flaherty ir kt.*, priimti 2010 m. sprendimus, kad įvykdytų tuos teismo sprendimus. Tačiau Komisijos kompetencija leisti padidinti talpą, skirtą saugai pagerinti, išnyko panaikinus Sprendimo 97/413 4 straipsnio 2 dalį. Nuostatos, kuri buvo panaikinta, mano nuomone, atkurti nebegalima. Be to, jos jokiu numanomu būdu negalima laikyti galiojančiu teisiniu pagrindu *ad hoc* veiksmams atlikti.

88. Panašių sunkumų man kyla gilinantis į tai, kaip Komisija aiškina Sprendimą *ArcelorMittal*.

89. Toje byloje už konkurencijos taisyklių pažeidimus, už kuriuos galėjo būti baudžiama pagal EAPB sutartį, galima buvo bausti ir toliau, kai ši sutartis baigė galioti, pagal EB sutartį (ir vėliau pagal SESV). Todėl Komisija turėjo nenutrūkstamą kompetenciją skirti nuobaudas už konkurencijos taisyklių pažeidimus. Kai dėl vienos įmonės buvo panaikintas remiantis EAPB sutartimi priimtas pirminis sprendimas, Komisija pradėjo naują procedūrą pagal EB taisykles, kurios buvo pradėtos taikyti (Reglamentas Nr. 1/2003) [73], ir skyrė naują baudą. Ta įmonė užginčijo naują sprendimą Bendrajam Teismui ir vėliau, pateikdama apeliacinį skundą, Teisingumo Teismui. Teisingumo Teismas apeliacinį skundą atmetė.

90. Priėmęs tokį sprendimą, Teisingumo Teismas patvirtino, jog atsižvelgiant į teisinio saugumo principą buvo itin svarbu, kad atitinkama įmonė žinotų savo teises, pareigas ir teisinį pagrindą, kuriuo remdamasi Komisija gali jai skirti nuobaudas [74]. Teisingumo Teismas vis dėlto rėmėsi tuo, kad kadangi Komisija buvo vis dar kompetentinga veikti, ji galėjo ir turėjo taikyti galiojusias procedūras pagal EB sutartį (kuriomis iš tikrųjų atitinkamoms įmonėms buvo suteikiamos didesnės procedūrinės garantijos). Konkrečiai kalbant, Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalis buvo teisinis pagrindas veikti (priimti naują sprendimą skirti naują baudą) [75]. Todėl Komisija buvo kompetentinga veikti, ir naujas sprendimas, kuriame buvo nurodytas galiojantis teisinis pagrindas, buvo teisėtas, nepaisant to, kad ankstesniems aktams buvo pritaikytos ankstesnės materialinės teisės normos ir tuo metu galiojusios procedūrinės taisyklės.

91. Tačiau šioje byloje po 2001 m. gruodžio 31 d. Komisija neturėjo nenutrūkstamos kompetencijos, kad galėtų priimti norimą sprendimą. Taigi nebuvo Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 daliai lygiaverčių nuostatų, kuriomis Komisija būtų įgaliota veikti ir taikyti ankstesnes materialinės teisės normas, nustatytas Sprendimo 97/413 4 straipsnio 2 dalyje, kartu su tuo metu galiojusiomis procedūrinėmis taisyklėmis, kad priimtų sprendimą dėl pateikto prašymo. (Čia taip pat nekyla klausimo dėl nuobaudų skyrimo laivų savininkams. Tiesiog sprendžiama, ar jiems bus arba nebus leista padidinti talpą, skirtą saugai pagerinti, kaip jie prašė.)

72 — Sprendimo *SP ir kt.* 117 ir 119 punktai.

73 — Žr. šios išvados 41 išnašą.

74 — Sprendimo *ArcelorMittal* 68–72 punktai.

75 — Sprendimo *ArcelorMittal* 74 punktas.

92. Todėl nepritariu, kad Sprendimą *ArcelorMittal* derėtų aiškinti kaip truputį keičiantį nusistovėjusią teismo praktiką ir leidžiantį atkurti nebegaliojantį teisinį pagrindą taikant bendruosius teisės principus, kai ankstesni aktai reglamentuojami materialinės teisės nuostatomis. Mano nuomone, teismo praktika nepasikeitė. Nuostata, kuri yra akto teisinis pagrindas ir leidžia Sąjungos institucijai priimti atitinkamą aktą, privalo galioti jo priėmimo metu[76]. Panaikinta nuostata yra panaikinta. Ji nebegali būti galiojantis teisinis pagrindas veikti[77]. Kai nėra galiojančio teisinio pagrindo, negalima taikyti ir improvizuoto *ad hoc* teisinio pagrindo siekiant pritaikyti materialinės teisės normą anksčiau priimtam aktui.

93. Kai 2001 m. gruodžio 14 d. Airija pateikė pirminį prašymą, Sprendimas 97/413 galiojo visas. Mano nuomone, faktiškai *dvi* to sprendimo nuostatos kartu sudarė reikiamą teisinį pagrindą Komisijai veikti. 4 straipsnio 2 dalis buvo materialinės teisės nuostata, susijusi su talpos, skirtos saugai pagerinti, didinimu. Komisijos įgaliojimai įgyvendinti to sprendimo tikslus ir išsamias taisykles buvo pagrįsti 9 straipsnio 1 dalimi. Taigi *vires* priimti sprendimą dėl pirminio prašymo suteikiami pagal dvi kartu taikomas nuostatas. Panaikinus vieną arba kitą nuostatą, išnyko konkreti Komisijos kompetencija priimti būtiną sprendimą.

94. Reikėtų pridurti, kad pareiga nurodyti akto teisinį pagrindą susijusi su pareiga motyvuoti[78]. Nors teisinį pagrindą galima numanyti, kai jį galima nustatyti pagal kitas nagrinėjamo akto dalis, būtina jį aiškiai nurodyti, kai nesant tokios nuorodos suinteresuotosios šalys ir Teisingumo Teismas nėra tikri dėl tikslaus teisinio pagrindo[79]. Kaip pavyzdį vėl pateiksiu Sprendimą C(2010) 4758 dėl Peter McBride[80]. Tame sprendime aiškiai nurodyta: „Kadangi Tarybos sprendimo 97/413 4 straipsnio 2 dalis buvo išbraukta Tarybos sprendimo 2002/70 1 straipsnio 3 dalimi ir nebuvo pakeista atitinkama nuostata, šiam naujam sprendimui nebėra konkretaus teisinio pagrindo.“ Jeigu niekaip kitaip neminimos pirminės arba antrinės teisės aktų nuostatos, kuriomis Komisijai suteikiama reikiama kompetencija, mano nuomone, tokiame tekste (arba su juo susijusiuose tekstuose) numanomo teisinio pagrindo nustatyti neįmanoma.

95. Todėl, mano nuomone, Bendrasis Teismas priėmė teisingą sprendimą, kad Komisija neturėjo reikiamos kompetencijos priimti 2010 m. sprendimus.

96. Jeigu Komisija nebebuvo kompetentinga veikti panaikinus Sprendimo 97/413 4 straipsnio 2 dalį, ką ji turėjo daryti priėmus sprendimus *Boyle ir kt.* ir *Flaherty ir kt.*, kad įvykdytų savo pareigas pagal SESV 266 straipsnį?

97. Teisingumo Teismas negali duoti nurodymų, bet gali patarti. Teikdama pastabas toliau, taip pat suprantu, kad, ko gero, lengviau padaryti protingą išvadą įvykiui jau įvykus, nei aiškiai iš anksto numatyti akivaizdžiai sudėtingos problemos sprendimą.

98. Pagal BŽP pati Komisija neturi teisėkūros kompetencijos, bet turi teisę teikti pasiūlymus ES teisės aktų leidėjui[81]. Be to, SESV 290 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad Komisijai gali būti suteikiami deleguotieji įgaliojimai tvirtinti įgyvendinimo taisykles. Abstrakčiai kalbant, atrodytų, kad Komisija gali pasiūlyti ES teisės aktų leidėjui priimti trūkstamas pereinamojo laikotarpio nuostatas, kuriomis ji būtų įgaliota priimti sprendimus dėl prašymų padidinti talpą, skirtą saugai pagerinti, kurie buvo pateikti iki

76 — Sprendimo *ArcelorMittal* 75 punktas.

77 — Žr. mano išvados sujungtose bylose *Zuckerfabrik Jülich*, C-113/10, C-147/10 ir C-234/10, EU:C:2011:701, 64 punktą. Savo sprendime Teisingumo Teismas nenagrinėjo šio klausimo. Neseniai Komisija pateikė pasiūlymą ir paaiškino, kad pagal SESV 266 straipsnį, jeigu teisės aktas, kuris buvo teisinis pagrindas, paskelbtas negaliojančiu, ji nebėra įgaliota priimti taisomojo teisės akto, būtino Teisingumo Teismo sprendimui įvykdyti; pasiūlymas dėl Tarybos reglamento, kuriuo nustatomi gamybos mokesčiai cukraus sektoriuje 2001–2002, 2002–2003, 2003–2004, 2004–2005 ir 2005–2006 prekybos metais, papildomo mokesčio apskaičiavimo koeficientas 2001–2002 ir 2004–2005 prekybos metais ir cukraus gamintojų cukrinių runkelių pardavėjams mokėtinos sumos atsižvelgiant į didžiausios mokesčių sumos ir šių mokesčių už 2002–2003, 2003–2004 ir 2005–2006/* prekybos metus sumos skirtumą COM(2013) 527 galutinis, 3 punktas, p. 3.

78 — Sprendimo *Komisija* / *Taryba*, C-370/07, EU:C:2009:590, 38, 39 ir 46 punktai.

79 — Sprendimo *Komisija* / *Taryba*, C-370/07, EU:C:2009:590, 56 punktas ir Sprendimo *Taryba* / *Komisija*, C-409/13, EU:C:2015:217, 79 punktas.

80 — Žr. šios išvados 39 punktą.

81 — Pagal SESV 43 straipsnio 1 dalį.

2001 m. gruodžio 31 d. (t. y. kai buvo panaikinta ta IV daugiametės orientavimo programos dalis). Tačiau derėtų turėti omenyje, kad tvarka, kuri galiojo tuo metu, kai buvo pateiktas pirminis prašymas, jau seniai pakeista politika, kurioje daugiau dėmesio skiriama žuvų išteklių išsaugojimui [82]. Todėl tam, kad pareiškėjai vėl atsidurtų tokioje pačioje padėtyje, kurioje jie būtų, jei galiotų pereinamojo laikotarpio priemonės, Komisija turėtų nagrinėti pirminius prašymus remdamasi 2001 m. galiojusia BŽP, o ne BŽP, kuri galioja dabar, priimti atitinkamus sprendimus ir paskui įvertinti, ar didinant talpą, skirtą saugai pagerinti, reikėtų imtis kokių nors kitų priemonių tam padidinimui atsverti, kad nebūtų neigiamo poveikio dabartiniam BŽP tikslui. Tai būtų gana didelis intelektinis ir praktinis iššūkis.

99. Be to, panaikintos procedūrinės garantijos pagal Sprendimo 97/413 10 straipsnį, aiškinamą kartu su Reglamento Nr. 3760/92 17 ir 18 straipsniais. Todėl Komisijai taip pat reikėtų apsvarstyti, kiek dabartinėmis nuostatomis dėl valstybių narių vykdomos Komisijos BŽP įgyvendinimo priemonių priežiūros užtikrinama tokia pati arba didesnė apsauga [83].

100. Kaip jau minėjau [84], nemanau, kad dėl tokių veiksmų pablogėtų kitų asmenų, kuriems buvo leista padidinti talpą, skirtą saugai pagerinti, padėtis arba būtų padarytas poveikis kitų asmenų, dėl kurių buvo priimti neigiami sprendimai, kurių jie neužginčijo Bendrajam Teismui ir kurie dėl to tapo galutiniai, padėčiai.

101. Dėl pirmiau išvardytų priežasčių darytina išvada, kad pirmąjį apeliacinio skundo pagrindą reikėtų atmesti.

Antrasis apeliacinio skundo pagrindas

102. Komisija teigia, kad Bendrojo Teismo motyvai turi trūkumų. Pirma, jis iškraipė Komisijos gynybos argumentus. Komisija pripažino, jog negalėjo taikyti Sprendimo 97/413 4 straipsnio 2 dalyje nustatytų procedūrų, bet paaiškino, kad todėl naudojosi *ad hoc* procedūra išlaikydama teisę taikyti tą nuostatą iš esmės. Iš skundžiamo sprendimo susidaro įspūdis, kad Komisija tiesiog nusprendė taikyti baigusį galioti teisinį pagrindą nebandydama pagrįsti savo teisinės pozicijos. Antra, Komisija skundžiasi, kad Bendrasis Teismas nesprendė priimtinumo klausimo, kilusio byloje *Gill*, T-471/10.

103. Pareiga motyvuoti sprendimus kyla iš Teisingumo Teismo statuto 36 straipsnio, kuris, remiantis šio statuto 53 straipsnio pirma pastraipa, taikomas ir Bendrajam Teismui, ir iš Bendrojo Teismo procedūros reglamento 81 straipsnio. Bendrasis Teismas yra ne kartą nusprendęs, jog sprendime turi būti pateikti aiškūs ir nedviprasmiški Bendrojo Teismo sprendimo motyvai, kad suinteresuotieji asmenys galėtų suvokti priimto akto pagrindimą, o Teisingumo Teismas – vykdyti jam pavestą teisminę priežiūrą [85].

104. Pirma, man atrodo, kad Komisija iš esmės pakartoja argumentus, kuriuos ji pateikė dėl pirmojo apeliacinio skundo pagrindo. Antra, nors Komisijos pastabos skundžiamame sprendime nagrinėjamos trumpai, sprendimo priėmimo motyvai išdėstyti aiškiai ir nedviprasmiškai. Bendrasis Teismas padarė išvadą, jog jokiomis pirminės arba antrinės teisės nuostatomis Komisija nebuvo įgaliota priimti sprendimo dėl pirminio prašymo, nes neturėjo pakankamos kompetencijos ir teisinio pagrindo priimti 2010 m. sprendimus. Bendrojo Teismo argumentai išdėstyti gana išsamiai, kad Komisija galėtų pateikti apeliacinį skundą, o Teisingumo Teismas – priimti dėl jo sprendimą.

82 — Šios išvados 13–16 punktai.

83 — 2011 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 182/2011, kuriuo nustatomos valstybių narių vykdomos Komisijos naudojimosi įgyvendinimo įgaliojimais kontrolės mechanizmų taisyklės ir bendrieji principai (OL L 55, p. 13).

84 — Žr. šios išvados 61 punktą.

85 — Sprendimo *Mindo* / *Komisija*, C-652/11 P, EU:C:2013:229, 29 punktas.

105. Kalbant apie bylą *Gill*, T-471/10, 16 laivų savininkų siekė pareikšti ieškinį dėl panaikinimo Bendrajam Teismui [86]. Toje byloje kilo klausimas, ar nebuvo praleistas šešių iš tų ieškinių ieškinio pareiškimo terminas pagal SESV 263 straipsnį [87]. 2011 m. balandžio 1 d. nutartimis Bendrasis Teismas atmetė penkis iš tų šešių ieškinių, nes jie buvo pareikšti pavėluotai ir todėl buvo akivaizdžiai nepriimtini [88].

106. Ieškinius buvo galima pareikšti nuo 2010 m. liepos 17 d. iki 2010 m. rugsėjo 27 d. Solisitoriams kilo sunkumų bandant išsiųsti ieškinius faksu Bendrojo Teismo kanceliarijai rugsėjo 27 d. vakare. Iš pradžių faksas neveikė, kai solisitoriai bandė išsiųsti bylos T-471/10 ieškinį 23 val. 53 min. ir dar kartą 23 val. 57 min. Liuksemburgo laiku. Taigi Bendrasis Teismas padarė išvadą, kad, atsižvelgiant į vidutinę siuntimo trukmę, net jeigu kanceliarijos fakso aparatas būtų veikęs tinkamai, iki vidurnakčio, t. y. iki visų ieškinių pareiškimo termino, būtų pavykę išsiųsti tik pirmąjį iš šešių ieškinių (byla *Gill*, T-471/10). Mano nuomone, tai buvo pakankamas pagrindas Bendrajam Teismui nuspręsti, kad B. Gill ieškinys buvo pareikštas laiku ir todėl priimtinas.

107. Todėl darau išvadą, kad Bendrasis Teismas priėmė tinkamai pagrįstą sprendimą, ir antrasis apeliacinio skundo pagrindas taip pat nepagrįstas.

Išlaidos

108. Pagal kartu aiškinamus Teisingumo Teismo procedūros reglamento 138 ir 184 straipsnius, jeigu apeliacinis skundas yra nepagrįstas, išlaidų klausimą sprendžia Teisingumo Teismas. Pagal Procedūros reglamento 138 straipsnio 1 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jei to reikalavo laimėjusi šalis. Mano nuomone, apeliacinį skundą reikėtų atmesti, o kitos apeliacinio proceso šalys reikalavo padengti bylinėjimosi išlaidas. Todėl iš Komisijos reikėtų priteisti kitų apeliacinio proceso šalių bylinėjimosi išlaidas.

Išvada

109. Todėl manau, kad Teisingumo Teismas turėtų:

— atmesti apeliacinį skundą,

— priteisti iš Europos Komisijos kitų apeliacinio proceso šalių bylinėjimosi išlaidas.

86 — Žr. šios išvados 42 punktą ir 48 išnašą.

87 — Svarbios bylos: T-468/10, T-469/10, T-470/10, T-472/10, T-471/10 ir T-473/10.

88 — Nutarties *Doherty* / *Komisija*, T-468/10, EU:T:2011:133, 13–17 punktai.